

6 se motornih čamaca nije moglo više povratiti. Engleska su letala severno od Amelanga uništila jedan zrakoplov, što je s velike visine pao u more, sav obaviv plamenom. K tom okršaju javljaju iz Amsterdama od 13. kolovoza: Polag zadnjih vesti iz Terschellinga sastreljen bi, osim zrakoplova, također nemački aeroplan. Od engleskih motornih čamaca bila su tri potopljena a tri oštećena. Jedan od oštećenih čamaca mogao je postići obalu vlastitim silama, dok su ostala dvojicu oteglile nizozemske torpednjače u Terschelling. Od posetka čamaca spasilo se 13, po drugim vestima 18 momaka.

* Opet tri bezmesna dana. U jučerašnjem listu državnih zakona obelodanjena odredba određuje daljnje ograničenje u potrošku mesa, t. j. ponovno uvedena tri bezmesna dana u sedmici. Naredba stupa u krepost sa 19. kolovoza.

* Rat na moru. Wolffov ured javlja od 13. kolovoza: Na južnom izlasku Kanala potopile su naše podmornice unatoč najživljem protudelovanju neprijatelja većim delom iz povorka nekoliko parobroda sa 16.000 brutto registarskih tona.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Veoma ozbiljna situacija u Moskvi. — Protuboljševički pokret i teror boljševika. — Kako žive Lenin i Trocki? — Rusija od sveta odrezana. — Boljševička vlada beži iz Moskve. — Nemiri u Petrogradu. — Sa češko-slovačke fronte. — Boljševička protumera u Moskvi.

Beč, 10. kolovoza. „Achtuhrblatt“ javlja iz Kodanja: Situacija je boljševička ozbiljnija nego li ikada. Moskva je silno ugrožena od Čeho-Slovaka, koji napreduju. U Moskvi je došlo do novih nemira, koji su jedino uz veliko napinjanje sila bili potlačeni. Boljševici pozivaju na 6 meseci pod oružje svu momčad no niko ne sluša tog poziva. Čeho-Slovaci, koji napreduju zajedno s Kozacima, broje 80.000.

Beč, 10. „Achtuhrblatt“ javlja: Prema kodanjskim listovima šire socijalni revolucionarci i menjševici u Moskvi proklamacije, u kojima pozivaju pučanstvo na nov ustanak proti boljševicima. Maksimalistička vlada zatvara sve sumnjive osobe. Sve su tamnice prepune.

Zürich. „Neue Zürcher Zeitung“ javlja o položaju u Moskvi: Pučki komesari morali su u svrhu vlastite sigurnosti provesti ove mere: Celi Kremlj, gde se u brojnim palačama usadiše vatrini boljševički organi, strogo je za općinstvo zatvoren, a ko hoće da prodre u tu boljševičku tvrđavu, mora se iskazati posebnom dozvolom. Postignuti saslušanje u Lenina i Trockog jeste stvar nemoguća. Iz Moskve se javlja, da ima Lenin 12 stanova, u kojima izmenice noćuje, te da su lokomotive i automobili neprestano pripravljeni, da ga odvezu. I medju ruskim mornarima, koji su u studenom 1917. bili još najgorljiviji boljševici i prilikom boljševičke revolucije igrali veliku ulogu, nastao je preokret.

Stockholm, 12. kolovoza. Već nekoliko dana odrezana je Rusija potpunoma od izvanjskog sveta. Brzajavne su sveze s jugom, severom i istokom prekinute, brzajavna sveza s Nemačkom neprestano se prekida. Sveza se podržava ipak bezličnim brzajavom. („Grazer Tagblatt“.)

Stockholm, 12. kolovoza. Ruska će se vlada dojučih dana preseliti u Kronst dt, budući da njen položaj u Moskvi postaje sve to više neodrživ. Lenin i Trocki stigli su već tamo.

Stockholm, 12. kolovoza. U Petrogradu opet su provalili nemiri.

Moskva, 10. (D. u.) Jučerašnja štampa javlja: Na zapadnoj češko-slovačkoj fronti, kod sela Alastenka dospela je neka flotila u boj s neprijateljom. Izvidnički parobrod „Jarde“ beše potopljen. Jedan parobrod s tri dimnjaka i 3 topa beše rastreljen. Neprijatelj se morao povući. Selo Nerovka, južno od Svelinska na Volgi, beše od nas zaposednuto. Posle boja kod Tetjuha nastupismo napredovanje prema Simbirsku. Simbirska je železnica delomično u našim rukama. Na istočnoj češko-slovačkoj fronti zaposedmo-selo Midijapskaja. Sela Nejmnovskoje i Očinskog severno od Krasna-Urfinska zaposed je neprijatelj. Prema nekom izveštaju, koji je istom prsporatnom komesaru sibirske vojske, postupaju Čeho-Slovaci proti radništvu s izvanrednom tvrdošću. U Omsku beše uapšeno 7000 radnika a mnogi behu ustreljeni. Postotak Čeha u neprijateljskoj vojsci iznosi sad oko 30%, dok je pre iznosio 80%. Ostatak se sastoji u glavnom od časnika i belih gardista.

Moskva, 11. (D. u.) U predgradju Moskve boraveći časnici, bijahu, pod pretjom teške kazne, pozvani da se prijave. Veće pučkih komesara naredilo je, da svi stanovnici bez osobitog zanimanja imaju, bez daljnje obavesti, ostaviti Moskvu u roku od tri dana.

Sa češko-slovačke fronte.

Hans Vorst, koji je nedavno posetio Rusiju, piše u „Berliner Tageblatt“: Dosadašnja je taktika boljševika, da se češko-slovačka pogibelj predočuje kao nešto preteranoga, već napuštena, a na skupština i u štampi ozivlju se neprestano pozivi na uzbunu. S toga sami kušao, da si stvorim jasnu sliku o češko-slovačkoj fronti i to na podlozi štampice i točne obavesti na kompetentnim mestima. Najpre moram primetiti, što mi je operaciono odeljenje ratnog ministarstva saopćilo o jakosti Čeho-Slovaka: Češko-slovački je zbor iznosio s početka 75.000 momaka. Od početka bune pomnožio se ovaj broj znatno, osobito pridolaženjem Srba, jednog dela kozashtva a osobito proturevolucionarnih elemenata, tako te se sveukupne ove sile mogu ceniti na 300.000 momaka. Sovjetske čete, što su im bile suprotstavljene, su brojem još nešto slabije; za to šalju se sveudilj nova pojačanja na frontu, tako, te će se ovaj odnošaj, kako je naveo gospodin Trocki u poznatom svojem govoru, doskora bitno promeniti na korist boljševika. Čeho-Slovaci imali su do sad i zbog toga prednost, što su raspolagali s nadmoćnom konjicom.

I u tom pogledu stara se sovjetska vlada, da izjednači ovu prednost neprijatelja. Ali još nečim, kazao je Trocki u svom poznatom govoru, nadmašuju Čeho-Slovaci boljševike: to jest njihovom odlukom, da pobeđe ili da unuru. Radi toga mora boljševička vlada udahnuti u svoju vojsku istu duhu, istu požrtvovnost. Čeho-Slovaci vladaju sada srednjim tekoni Volge sa gradovima Sisanj, Samara i Simbirsk. Severno od Simbirsk, na obim stranama Volge, zaposeli su položaje 90 vrsta južno od Tejuhlja. Prema zapadu stoje 20 do 30 vrsta zapadno od ceste Simbirsk-Sisanj. Prema jugoistoku uspeo im je uspostaviti svezu sa bojnim silama Dulova uzduž linije Samara-Orenburg. Orenburg sam je još u boljševičkim rukama. Odeljenja Dulova stoje istočno od Orenburga i istočno i južno od Uralska. U čijim je rukama Uralsk, teško je kazati. Kod Dulovljevih četa radi se medjutim samo o raštrkanim većim i manjim skupinama. Nema tu kompaktne fronte.

Proti čeho-slovačkim četama, koje operiraju na srednjoj Volgi, nastupaju tri sovjetske armije: Prva, južna, opire se u svojim operacijama proti Sisanju na železnicu Saratov-Uralsk, te nastoji, kako bi se spojila sa skupinom, koja stoji zapadno od tog grada. Južna armija ima također zadaću, da štiti ledja pred Dulovljevim bojnim silama, ali ne vodi u tom smeru sada nikakve operacije. Druga armija, zapadna armija, stoji zapadno od Izara i imade zadaću, da obidje Simbirsk i da se tamo združi sa severnom armijom, što se bori na obim stranama Volge. Konačno operiraju još druga odeljenja sovjeta severoistočno od Simbirsk.

Osim srednjeg teka Volge vladaju Čeho-Slovaci čitavom železničkom mrežom, koja spaja evropsku Rusiju sa zapadnom Sibirijom. Izlazeći iz Čeljabinska osvojili su već pred mesec dana Ufu te su uspostavili čvrstu svezu sa svojim, na Volgi stojećim silama. I nedavno osvojenje Jekaterinburga usledilo je iz Ufe. Tako su Čeho-Slovaci gospodari i železnice, koja vodi iz Sisanja preko Samare u Omsk kao što i one severne pruge, koja vodi od Perma preko Jekaterinburga—Tumenja također u Omsk. Spojna pruga obih ovih železnica (Jekaterinburg—Čeljabinsk) je u njihovim rukama kao što i ogranak železnice u Šadrinsk.

Kako je poznato, je zapadna Sibirija glavni s an Čeho-Slovaka i protuboljševičke vlade u Omsku, stecištu železnica, iz kojega vodi sibirska železnica u Vladivostok. Kakav je položaj istočno od Omska, ne može se točno kazati, jer već dugo nema u Moskvi o tome direktnih vesti. Na svaki način imade i u istočnoj Sibiriji uzduž železničke pruge češko-slovačkih odeljenja, pošto je otpremanje čeških četa kroz Sibiriju bilo u punom toku, kad je buknula buna. Ali glavne točke ove još nisu zaposete te izgleda, da su im tamošnja odeljenja sovjeta dorasla. Na svaki način su ove skupine Čeho-Slovaka slabije ali dopuštaju zaključak, da će u slučaju japanske intervencije u Sibiriji ipak olakšati zaposednuće železnice. Isto tako nema ni sigurnih vesti o tome, da li su Čeho-Slovaci stupili u doticaj sa odeljenjima Semenová u istočnoj Sibiriji.

Iz toga se može razabrati, u kakvoj meri češko-slovački pokret grozi opstanku sovjetske vlade, što proizlazi već iz češko-slovačkih uspeha, što su doveli do osvojenja Simbirsk i Jekaterinburga i iz činjenice, da se u njihovim rukama nalazi prehrana Rusije. Uspeh Čeho-Slovaka teraju proturevolucionarno pučanstvo po ruskim gradovima sveudilj na bune, kao što u Neuromu, Nižnjem Novgorodu, Saratovu i drugde. Osim toga su sovjetske čete usled boja sa čeho-slovačkim odeljenjima tako vezane, te ne mogu posvetiti dovoljnu pažnju drugim predelima. Tako je gotovo likvidiran ustanak generala Krasnova u podonskom području opet plaću te, kako izgleda, zahvaliv također kubarške pokrajine. Osim toga nalazi se u rukama Čeho-Slovaka i glavna pruga, koja vodi od Samare preko Orenburga u Turkestan, gde su u zadnje doba buknule bune, a da sovjetska vlada nije u stanju prikočiti svojim pričašama u pomoć. Ko-

načno postoji u krugovima boljševika bojazan, da antanti pomoću Čeha uspeti okupiti oko sebe a proturevolucionarce te uspostaviti proti sovjetu Nemačkoj novu proturevolucionarnu frontu...

Domaće vesti.

Odlazak dece na prehranu u Hrvatsku ili Slavoniju bit će u četvrtak na 15. o. m. u jedan sat posle podne. Roditeljima se preporuča, da se vedu docu na vreme i donesu sa sobom legitimaciju na kojoj je dečje zapišano.

Išao po živež i pao u vlak. Jučer je prevezen u ovdešnju pokrajinsku bolnicu petnajstgodišnji dečak, sin učitelja Monasa iz Cerovlja. Dečak prekjucher, vraćajući se iz Pazina, kamo se bio oputio po živež, u prenatrpanom vlaku stajao na platformi vagona i za vreme dok je vlak puno parom jurio, bio je u gužvi i stisci porinut i pao s vlaka. Ostao je u nesvesti i bio je odmah prevezen u bolnicu, gde mu je bila pružena prva lečnička pomoć, te se ustanovilo, da je pretrpio viš unutrašnjih i izvanjskih ozleđa, no nada se, da će preboleti.

Cena pučanin zrnima. Službeno nam se saopćuje sa c. kr. kotarskog poglavarstva: Polag namesništvenog otpisa od 29. srpnja t. g. broj II—85/429 biva cena pučanin zrna za prodaju u malo ustanovljena na K 247 za svakih 100 kg. — Trgovac ne sme pitati veće cene.

Razredna lutrija. 80.000 kruna dobiva broj 61.664, 50.000 kruna broj 64.053, 10.000 kruna brojevi 93.390, 77.407 i 109.446.

Put oko zemlje od Herberta Strang, što izdala uprava „Mladog Hrvata“ može se dobiti podružnici Jos. Krmpotić, Pula, ul. Franje Ferdinanda br. 3.

Prosveta.

Pedesetgodišnjica društva sv. Jeronima. Čitamo u „Vjesniku knjiž. društva sv. Jeronima“: Na odborskoj sednici od 11. srpnja zaključeno je definitivno, da se svečana društvena skupština za proslavu pedesetgodišnjice održi dne 29. kolovoza o. g. Budući da su prometne, stanbene i prehranbene, kao što i druge prilike sveudilj jednako teške i nepovoljne, odbor je odustao od velike vanjske svečanosti, koja bi imala stajati u što većem dolasku društvenih, napose seljačkih članova iz svih hrvatskih krajeva. S istih razloga odbor je odustao i od toga, da proslava traje tri dana (u svezi naima s pučko-prosvetnim tečajevima), nego je zaključio, da se čitava proslava obavi jedan, i to gori spomenuti dan. Na taj dan obaviti će se sve, što se mislilo obaviti i u tri dana, samo dakako u manjem stilu. Poblizi program za taj dan javit će se na vrijeme. Proslava izvan Zagreba ostaje onakva, kako je u početku zamišljena: Na velikoj Gospji (15. kolovoza) neka poverenik pred sazvanim članovima (ili župnik pred sakupljenim narodom u crkvi) objavi da će se 29. kolovoza proslaviti pedesetgodišnjica društva sv. Jeronima, te neka razglasi i pozove, da se najviše u to vreme, lko tole može, upiše za člana društvenoga. Na sam dan (20. kolovoza) ili ako to nije moguće, tada sledeće nedelje (1. rujna), neka poverenik (ili župnik) reče slovo o prosvetnom delovanju društva sv. Jeronima. Ujedno neka, ako ikako može, sa tim danom spoji i koji drugi pučko-prosvetni čin osim skupljanja društvenih članova neka se ljudi potaknu, da nastoje oko osnutka pučke knjižnice, svetojeronimske kućne knjižnice, omladinskog društva, itd. Upravo na ovakav nutarnji, duševni način — kad nije moguće i na vanjski — neka se u prvom redu nastoji proslaviti društvena pedesetgodišnjica! Što se tiče sudelovanja na samoj glavnoj skupštini, molimo sve i svakoga, kome je to samo moguće, neka uredi svoje poslove tako, da toga dana može osvanuti u Zagreb. Ako i u manjem stilu, ali zato neka bude dostojno. Mesec kolov. rođeni je mesec našega društva! Neke stoga taj mesec ove godine napose bude posvećen misli i skrbi oko društvenoga boljitka i napretka! Već prve polovice ove godine 1918. zapisano je novih doživotnih članova do blizu 5000! A istom druge polovice glavno je vreme naše! Je li dakle preuzetno, ako se nadamo ove godine broju od 10.000! Neke o pedesetgodišnjici bude celokupan broj od 50.000! U tom znaku slavimo svoju jubilarnu godinu! Već do sada ima upravo prekrasnih primera požrtvovnosti, zanosa i rada! Napred za njima!

„Kreditno i eskomptno društvo“

Prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.

CENA lista : U pretp... za čitavu god. K 45... za polugodište K 24... za tromesečno K 12... za mesec K 4... u malop... tajl 16 fil. pojedini b... OGLAS: primaju se... apravi lista trg Custoz...

Godina IV.

Svi se mi tuž... srpsku književnost... pisci tuže, da nema... malo honorira, da... listu tužbu čujemo... što je tome kr'v... nosti našega narod... mnogo više nego li... anje zajedničkog... urno. Naše književ... tkama desetmilijun... knjige dvaputa prev... ut latinicom, radi... poduzeća, radi toga... što bi mogli s jedno... da jedno izdanje vr... našega naroda. Nije... nužda, da se pitanje... ili ćirilica ili latinica... iz važnih razloga. A... naroda, rodom Srb... eto sada i prof... Rešetar.

Ne smemo okle... ude prekasno. Što... učiniti, ne može se... o prilike najpovoljn... Srbji mogli navesti... o je ćirilica postala... oga moralo bi se n... nije zabranila radi t... pravopis, već baš r... ćenicom i da dobi... kog naroda. Bili s... eoma tšbbri psiholo... ljeviš Marko najpre... je pred'ratom bilo o... oga su se požurili... planub novi boj zbc... svri sentimentalnos... čno značenje dvostr... da zle namere, što... ćirilici mogu se naj... napustiti.

Nema gotovo s... agod pisalo latinico... da se u latinicom pi... com. To znači, da... pretpostavlja, da po... čitati i svoje vlastite... kome učiti dva pism... krajevima: Učenje dv... za Čehi ili za Nemce... analfabetizma, ali zna... u istočnim krajevima... analfabeta i koji se... nedostatnosti naših na... sija za prvu izobrazb...

Današnje je dob... kinuce ćirilskog p's... skolama latinicom. U... škole latinicu. U to... jeno. Nažan je posa... uški ono, što je saz... roditieljima razoriti... goristi. Danas nema ni... ćirilicom, a osim Gju... otovo nijedna knjižar... evni Jug' i „Glas S... evni donose stvari u č... za ovu novu odluku, z... dnakoj meri koristiš... gega naroda, a koji će... hrvaški i srpski čej... ed toga koristi. Pobolj... lagostanje, a gospoda... ure. Pitanje pisma nar... ednog dela našeg nar... njega spornu tačku. Ta... dnakoj meri važan za... to za ekonomiju želez... poredio dve železnice... naka, samo da jedna b...